

Bør ikke vi, som bor i verdens rikeste land, også ha verdens billigste tenner? Tannfeen er løs på partienes landsmøter denne våren.

Tannfe i valgkamp

**UTEN FILTER
KJETIL B.
ALSTADHEIM**

«Vi vil ha løff?
Vi vil ha løff?»

Fra «Karius og Baktus»

Det går en tanngard fra landsmøte til landsmøte denne våren. Det ene partiet etter det andre lover folket billigere tenner. Og kan det tenkes en bedre valgkampsak? Alle velgere har jo tenner. Og alle som har tenner, vet at få ting kan være dyrere enn å høre noen i hvit frakk si «Gap opp!».

Mens Folketrygden tar en del av regningen når du går til legen fordi du har influensa og trenger sykkelmedisin, må du betale alt selv for å fjerne plakk, jekke ut en lei visdomstann eller sette kroner på en havarert jeksell.

Den offentlige tannhelsetjenesten stiller bare opp gratis for barn og ungdom til og med 18 år, psykisk utviklingshemmede og grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon eller med hjemmesykepleie. Andre får bite de reparerte tennene sammen, men ikke for hardt, og betale selv. De fleste har råd til det.

Tannløstene som nå blir vedtatt, er litt ulike. Men at det offentlige skal ta en større del av

tannlegeregningen, går som en tanntråd gjennom de nye parti-programmene. Totalt brukes det ni milliarder kroner på tannhelsetjenester i Norge hvert år. Det offentlige betaler to av dem.

Det begynte hos Senterpartiet. Partiet vil ikke bare ha lys i alle grender. Det vil også ha stell av alle tenner. Partiet lover å utvide eldres rett til gratis tannlege. Også økonomisk svake grupper skal få støtte til nødvendig tannpleie. I tillegg lover Sp at «utgiftene til tannlegebehandling i større grad enn i dag må dekkes av Folketrygden».

SV fulgte opp. Tenner er faktisk en av SVs ti viktigste saker foran årets valg. Dette var ikke helt uomstridt. Et mindretall ville hive ut tennene, og heller prioritere kunst og kultur. Det ble et umulig valg

for SV, så partiet tok med begge deler.

SV blir ofte beskyldt for reguleringsiver, og i denne saken med rette. SV vil nemlig også at «all ungdom til 21 års alder skal ha gratis tannhelsetjeneste, inkludert tannregulering». Disse forslagene koster drøyt 300 millioner kroner tilsammen. Resten av SVs tannløfter er dyrere. SV vil at tannlegebehandling skal få samme offentlige støtte som annen legebehandling. Vips, der gikk det omtrent fem milliarder kroner.

Arbeiderpartiet er tannløst sammenlignet med sine rødgrønne venner. På Ap-landsmøtet ble et forslag om mer støtte til tannbehandling oversendt sentralstyret slik at ledelsen får frie tenner til å gjøre som den vil.

Også på ikke-sosialistisk side er tennene satt på dagsorden, hvis tenner kan settes der. På

Venstres landsmøte ble det vedtatt at «det er på tide at Norge innfører offentlig finansiert tannhelsetjeneste». KrF lover å «styrke den offentlige tannhelsetjenesten og utvide ordningen med refusjon for tannbehandling». Selv i Høyres nye program loves det mer igjen til tennene. Men Høyre er imot at staten skal gi en generell støtte til tannhelsetjenesten. Partiet lover å videreutvikle målrettede støtteordninger. I tillegg vil partiet vurdere å ta med flere tannsykdommer i støtteordningene.

Også Fremskrittspartiet er væpnet til tennene med løfter. Frps mål er en refusjonsordning for tannlegebesøk på linje med den som er for legebesøk – altså som SV.

Tannlegeforeningen ser ikke særlig lyst på å bli like regulert som leger. I dag har tannleger både fri etableringsrett og fri prissetting. Hvis staten skal ta det meste av regningen, vil det ta slutt.

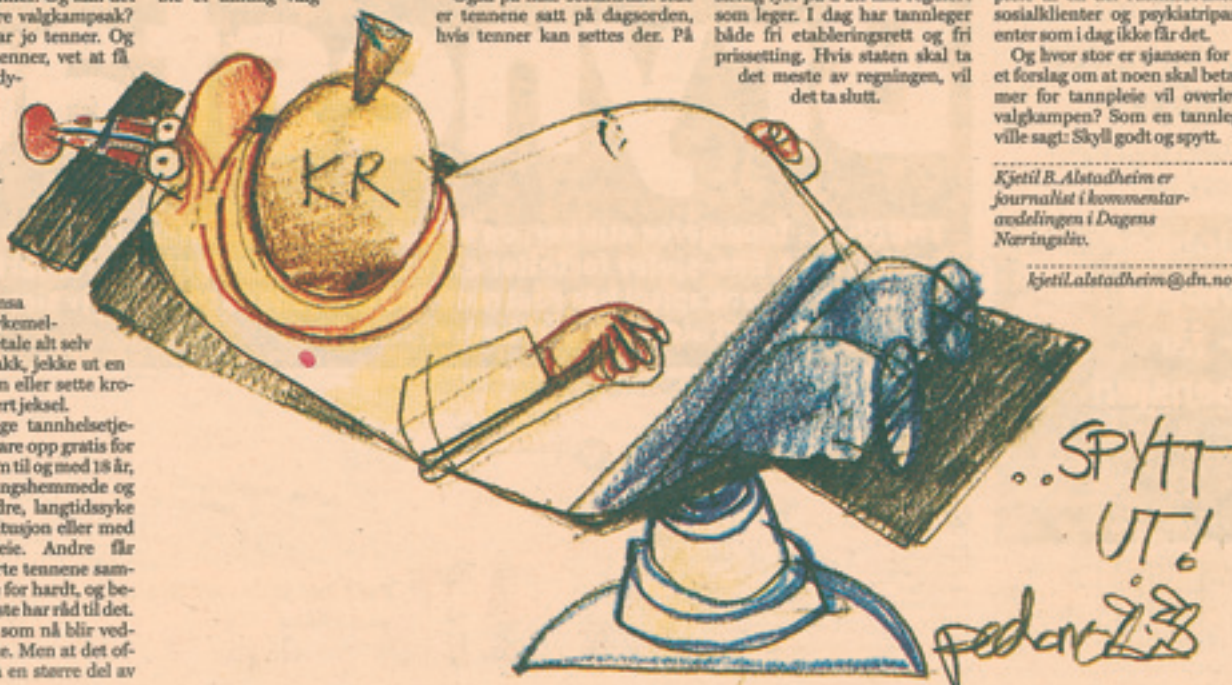
Mens partiene vedtar sine løfter om billigere tenner, er et offentlig utvalg i ferd med å avslutte arbeidet med en utredning om tannhelsetjenesten. Utvalget, som skal avgi innstilling 15. juni, vurderer om noen grupper bør få billigere tannlege. Men utvalget er også bedt om å gjøre det partilandsmøtene sjelden gjør, nemlig vurdere om noen som i dag får tannbehandling gratis, bør betale litt slik at noen andre, som ikke får det gratis, men trenger det mer, kan få det.

Eldre får stadig bedre kjøpekraft, og en økende andel av dem beholder egne tenner livet ut. Så utvalget er bedt om å vurdere om de eldre som i dag har rett til gratis tannpleie, faktisk bør betale egenandel. Slik kunne det kanskje bli plass til gratis tannpleie til en del rusmisbrukere, sosialklienter og psykiatripasienter som i dag ikke får det.

Og hvor stor er sjansen for at et forslag om at noen skal betale mer for tannpleie vil overleve valgkampen? Som en tannlege ville sagt: Skyll godt og spytt.

Kjetil B. Alstadheim er journalist i kommentaravdelingen i Dagens Næringsliv.

kjetil.alstadheim@dn.no

Kommentarartikkel i Dagens Næringsliv 30. april 2005.

Tannhelsens plass i partiprogrammene for perioden 2005–2009

De fleste partier har i løpet av mars, april og mai avholdt sine landsmøter der nye partiprogrammer er vedtatt. De nye programmene danner partienes politiske grunnlag ved årets stortingsvalg og i de fire neste årene. For Den norske tannlegeforenings medlemmer er det av interesse å vite hva de ulike partiene mener om tannhelsefeltet. Av den grunn har sekretariatet foretatt en gjennomgang av partiprogrammene for å se hvilke syn som råder på tannhelsefeltet.

For ordens skyld nevnes det at noen partier i skrivende stund har avsluttet landsmøtene.

Gjennomgangen baserer seg derfor delvis på programutkast, men trolig blir forslagene i stor grad vedtatt slik de er fremlagt. Flere partier har en generell helse- og sosialpolitikk som vektlegger forebygging og ivaretagelse av svake grupper. Det kan få innflytelse også for tannhelsefeltet, men her omtales kun de deler av partiprogrammene som eksplisitt sier noe om tannhelse.

Sosialistisk Venstreparti

Sosialistisk Venstreparti avholdt sitt landsmøte i Kristiansand den 3. april i år og programmet som ble vedtatt innebærer at SV går inn for en betydelig tannhelsereform, men en gradvis gjennomføring. I programmet fremgår at:

«SV vil at sykdommer i munnhulen og tannreparasjoner skal sidestilles med øvrig helsetjeneste, og finansieres på samme måte. I første omgang skal ungdom opp til 21 års alder ha gratis tannhelsetjeneste, inkludert utgifter til tannregulering. I tillegg skal omfattende tannlegebehandling i større grad refunderes, slik at ikke tannlegeutgifter skal føre til store økonomiske problemer for den

enkelte. Deretter skal en andel av utgiftene dekkes inntil målet om full likestilling med andre helsetjenester er nådd».

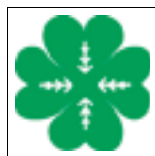
SV vektlegger forebygging generelt, og det har betydning for tannhelsefeltet. Som det fremgår har SV satt som mål å gjennomføre betydelige endringer.

Arbeiderpartiet

I Arbeiderpartiets program har ikke sekretariatet funnet noen direkte omtale av tannhelsefeltet.

Programmet inneholder generelle formuleringer om velferdspolitikken som naturligvis kan få innvirkning også på tannhelsefeltet, men noen omtale av tannhelsepolitikk inneholder programmet ikke. På landsmøtet ble det tatt opp et forslag om mer støtte til tannbehandling, men noen formulering ble ikke programfestet.

Senterpartiet

I Senterpartiets program fremgår elementer av tannhelsepolitikk i flere av programdelene. Under kapittelet om velferdspolitikken fremgår at partiet ønsker å:

- «– Styrke den offentlige tannhelsetjenesten gjennom å utvide eldres rettigheter og ved at det gis refusjon for nødvendig tannpleie til økonomisk svake grupper.
- At utgiftene til tannlegebehandling i større grad dekkes av folketrygda.»

I programdelen som angår ungdom og helse har partiet fastsatt som målsetting at:

- «– Skolene skal ha tilbud om gratis frukt og grønt til elevene. Det skal være tilgjengelig kildevann i klasserom/vrimleareal.
- Brusautomater i grunnskolen forbyes.»

Partiet har dermed både forslag om styrking av selve tannhelsetjenesten og forebyggingstiltak innrettet for barn og ungdom.

Venstres program

Venstre hadde ikke omtalt tannhelsefeltet i sitt opprinnelige programforslag, men under landsmøtet den 17. april i Molde ble

det vedtatt å ta følgende formulering inn i programmet:

«Norge er det eneste landet i Vest-Europa som ikke har offentlig finansiert tannhelsetjeneste. Det er et problem at mange fattige i Norge unnlater å oppsøke tannlege på grunn av høye kostnader. Venstre mener at det er på tide at Norge innfører offentlig finansiert tannhelsetjeneste og Venstre vil derfor utrede spørsmålet om offentlig dekning av nødvendige utgifter til tannhelsebehandling.»

Venstre er dermed et av de partier som vil vurdere reformer. I partiprogrammet nevnes for øvrig også behovet for helsepersonell, og tannleger nevnes i denne sammenheng:

«Flere utkantstrøk mangler stabil dekning av allmennlege, tannlege, jordmor og sykepleiere, og mange sykehus utenfor sentrale strøk har rekrutteringsproblemer. Det er derfor viktig at utdanning av helsepersonell planlegges i et langsiktig perspektiv, basert på en vurdering av hva vi faktisk trenger. Med økende spesialiseringsgrad er det viktig at man vurderer behovet for fortsatt generalistkompetanse. Det vil fortsatt være behov for at utenlandsk helsepersonell ønsker å jobbe i Norge, og da er det viktig å sørge for at disse er tilstrekkelig kvalifisert i forhold til norsk språk og lovgivning.»

Kristelig Folkeparti

Av Kristelig Folkeparti sitt program fremgår at de vil styrke Den offentlige tannhelsetjenesten, men programmet røper

ikke mer om hva dette innebærer. Kristelig Folkeparti er imidlertid ett av de partier som vil satse på en helsepolitikk basert på forebygging, og forebygging på tannhelsefeltet inngår trolig i denne generelle målsetningen. Kristelig Folkeparti er et av de partier der gjennomgangen har basert seg på programutkastet, så det er uvisst om det er vedtatt noen endringer eller tilføyelser under landsmøtet som fant sted i Tønsberg i slutten av april.

Høyre

Til Høyres landsmøte den 6.-8. mai i år var det innkommet flere

forslag om tilføyelser og endringer knyttet til omtalen av tannhelsefeltet. Programutkastet ble imidlertid vedtatt i den form det var fremlagt. I Høyres program fremgår følgende om tannhel-

se: «Det er positivt at den enkelte tar ansvar for sin egen tannhelse, og Høyre vil derfor ikke innføre en generell statlig medfinansiering av tannhelsetjenesten. I stedet bør målrettede støtteordninger videreutvikles. Det bør vurderes å inkludere flere sykdomssituasjoner i støtteordningene. For å sikre tjenester nær

brukerne, vil Høyre gi kommunene ansvar for tannhelsetjenesten».

Høyre vil dermed i vesentlig grad videreføre dagens finansieringsordning, men med en viss styrking av trygdeordningene. Det er også av interesse at tilknytningen for Den offentlige tannhelsetjenesten foreslås lagt til kommunene.

Fremskrittspartiet

Fremskrittspartiet avholder sitt landsmøte i Ålesund den 20.-22. mai. Derfor er det i skrivende stund ikke

avklart hvordan programmet endelig vil se ut. I programforslaget er tannhelsetjenesten imidlertid viet betydelig plass. Under overskriften tannhelsetjenesten skrives følgende:

«Målene i tannhelseloven om et offentlig tannhelsetilbud i hele landet, er i ferd med å forvitte. På kort sikt vil problemet måtte løses med adekvat lønn og tilfredsstillende arbeidsvilkår. På lengre sikt kan man tenke seg at tannhelsetjenesten finansieres gjennom stykkpris.

Det er urimelig at for eksempel ufor- skyldte tannskader fullt ut må dekkes av den enkelte pasient, mens selvpåført skade for eksempel påført i en slåsskamp dekkes fullt ut av samfunnet. Det er likeledes dypt urimelig at personer med kroniske sykdommer som i negativ grad påvirker tannhel-

sen, i svært liten grad får nytte godt av ytelser fra fellesskapet. Fremskrittspartiet vil i programperioden gå igjennom tannhelselovgivningen for å utrede mulige refusjonsordninger.

Det er påvist alvorlige mangler i det lovfestede tannhelsetilbudet til eldre pleietrengende pasienter. Fremskrittspartiet ønsker å styrke tannhelsetilbudet til denne gruppen, slik at intensjonene i tannhelseloven som en rettighetslov, kan innfris.

Fremskrittspartiet vil:

- Innføre stykkprisfinansiering i tannhelsetjenesten.
- Utrede mulige refusjonsordninger innen tannhelse.
- Styrke tannhelsetilbudet til pleietrengende pasienter.»

Fremskrittspartiet er dermed ett av de partier som har betydelige planer for tannhelsetjenesten og som vier dette området en relativt stor plass i sitt partiprogram. Som nevnt er ikke partiets landsmøte avholdt, men det er ingen grunn til å tro at hovedinnholdet i programforslaget blir vesentlig endret.

Dag E. Reite
Spesialrådgiver/advokatfullmektig, NTF